

Asia: VN/25792/2024

1) Luonnos valtioneuvoston asetukseksi jakeluvelvoitteen joustomekanismista sekä 2) luonnos valtioneuvoston asetukseksi maankäyttösektorin toimien voimaantulosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja toteaa luonnoksista seuraavaa.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä päästötavoitteiden saavuttamista sekä kustannustehokkaiden päästövähennystoimien määrätietoista toteuttamista kaikilla sektoreilla. Ehdotettu joustomekanismi on hyvin toteutettuna kannatettava toimi ilmastotyön kustannustehokkuuden edistämiseksi. On tärkeää varmistaa, että mekanismi synnyttää lisäisiä päästövähennyksiä.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että joustomekanismista tulee toimiva ja luotettava. Hyvin toteutettuna mekanismi voi edistää ilmastotoimien kustannustehokkuutta sekä hiilimarkkinoiden laajentumista. Joustomekanismimalli pohjautuu vahvasti todentajien varaan. Mekanismin hyödyllisyys edellyttää riittävää todentajien määrää ja osaamista sekä riittäviä Energiaviraston resursseja ja osaamista joustomekanismiin liittyvissä tehtävissä.

Joustomekanismin toimivuuden kannalta keskeistä on myös siihen hyväksyttävien toimien luotettava mitattavuus, lisäisyys ja pysyvyys. Esimerkiksi kaksinkertaisen päästövähennemän vaatimus ja ennakkohyväksyntä ovat hyviä lähtökohtia. On hyvä, että hyväksyttävien joustomekanismitoimien listalla on myös metsityksen ja metsälannoituksen kaltaisia puuston kasvua ja puun saatavuutta tukevia toimia.

Riskinä on, että asetus hidastaa liikenteen sähköistymistä. Muualta taakanjakosektorilta voi olla haastavaa löytää lisäisiä ilmastotoimia, ja osa maankäyttösektorin toimista ei ole vaikutuksiltaan pysyviä.

Jakeluvelvoitteen vaihtoehtoisiksi päästövähennystoimiksi tarjotut toimet ja erityisesti niiden lisäisyys tulee arvioida huolellisesti parhaan saatavilla olevan tieteellisen tiedon valossa ja yhteistyössä asiantuntijoiden ja tiedeyhteisön kanssa. Jakeluvelvoitelain kriteerien mukaisesti on pystyttävä varmistamaan muun muassa, että joustona käytettävä päästövähennystoimi on luotettavasti mitattu, lisäinen ja pysyvä, eikä aiheuta hiilivuotoa toiminta-alueen ulkopuolella. Esimerkiksi metsäojitettujen soiden ennallistamisen ilmastovaikutukset ovat monitahoiset ja riippuvat muun muassa tarkastellusta aikajänteestä. Ennallistamistoimia kannattaa kohdistaa varsinkin metsänkasvatuksen näkökulmasta heikkotuottoisiin ojitusalojen kasvupaikkoihin.

Hyväksyttäviä päästövähennyskeinoja on kirjattu luonnoksen 1 §:ään. Listauksessa on todettu mahdollisiksi myös muut päästövähennys-, hiilensidonta- ja hiilivaraston ylläpitotoimet taakanjako- ja maankäyttösektorilla, mikäli ne täyttäisivät jakeluvelvoitelaisissa säädetty vaatimukset. Siten asetuksen listausta voinee pitää lähinnä suuntaa antavana esimerkkilistauksena. Myös tämän myötä todentajien ammattitaito ja asiantuntemus nousee hyvin tärkeään osaan.

On myös tärkeää, ettei asetuksella luoda vaikeasti ennakoitavia todentamisprosesseja, jotka lisäisivät merkittävästi hallinnollisia kustannuksia ja olisivat myös viranomaistoiminnan kannalta haastavia.

Joustomekanismiin hyväksyttävien toimien tulisi olla sellaisia, että niitä ei ilman jakeluvelvoitteen joustomekanismia toteutettaisi, tai niitä toteutettaisiin vähemmissä määrin. Useimmat 1 §:ssä kirjatuista hyväksyttävistä päästövähennystoimista ovat sellaisia, jotka on aiempina vuosina nähty tehokkaiksi ja hyödyllisiksi toimenpiteiksi ja joiden rahoittamiseen on aiemmin osoitettu valtion talousarviorahoitusta.

Joustomekanismia tarkentavasta asetuksesta voi siten saada vaikutelman, että valtio pyrkii siirtämään budjettivastuita muilta toimialoilta yhden sektorin vastuulle. Tällöin tavoitteiden seurannassa on tärkeää tunnistaa, miltä sektorilta päästövähennyskeinot on rahoitettu. Kustannustehokkaimpia toimia tulee hakea yli sektorirajojen ja ylipäättään varmistaa päästötavoitteiden toteutuminen.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Roope Ohlsbom
ekonomisti

Sini Puntanen
Liikenne- ja kaupunkipolitiikan asiantuntija

Ohlsbom Roope
Suomen Yrittäjät